

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 19 mei – 10:30 uur d.d. 20 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Mensen die meer stress ervaren door de crisis Mensen die geestelijke zorg nodig hebben, maar daarop moeten wachten 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders IC-verpleegkundigen die toe zijn aan rust Belangenpartijen in andere sectoren: horeca, OV, cultuur, MKB, scholen, sport 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Politiek-commentatoren Epidemiologen, virologen, artsen die reageren op de versoepelingen Burgemeesters en andere handhavers

Samenvatting

- Ook dit keer geldt dat er wat minder aandacht was voor de persconferentie van gisteren, aangezien alles gisteren door de dag heen al in geuren en kleuren is opgeschreven door media.
- Hoewel veel berichten feitelijk de maatregelen benoemen, is de insteek positief in: 'Rutte is optimistischer dan ooit' (Volkskrant); 'Stapsgewijze terugkeer naar meer nabijheid (Trouw); 'Op de weg terug' (AD), 'Nederland weer verder open' (RTL).
- Maar de voorzichtigheid doorklinkt ook in de duiding van de persconferentie: de 'winstwaarschuwing' van Rutte komt veelvuldig terug. Ook benadrukken media dat het ook een 'grote en spannende stap' is waarbij je nooit zeker weet hoe het uit zal pakken. Ziekenhuizen in Brabant alsook virologen waarschuwen voor de mogelijk nadelige effecten van de versoepelingen. Talkshow M stelt dat niet duidelijk is wat de risicoafweging van het Kabinet nu precies was.
- Media benadrukken ook dat Rutte zich de kritiek van de laatste persconferentie heeft aangetrokken en dat hij gisteren heel precies was in wat wel en niet mag. "Kabinet heeft lessen getrokken uit de maatschappelijke onrust door de soms onduidelijke regels in de publieke ruimte", zo ziet Volkskrant het.
- Media voorzien nog veel vragen en onduidelijkheid over de samenkomst van groepen in parken. Ook zwelt de kritiek vanuit de sportscholen aan. Vandaag is het kort geding van fitnessketen BigGym tegen de Staat.
- Het dashboard komt in alle media terug en wordt omschreven als een belangrijk middel om veel preciezer in kaart te krijgen hoe het ervoor staat. "Het heeft een signaleringsfunctie en dient als basis voor de besluitvorming", aldus NRC. Trouw noemt het 'de nieuwe toverstaf' van het Kabinet. De keerzijde komt ook aan bod – een tool om versoepelingen *terug te draaien*, zoals het buitenland ook heeft laten zien.
- FD merkt op dat voor het eerst de maatregelen niet voor heel Nederland hoeven te gelden en dat regionale verschillen straks mogelijk zijn. Het dashboard kan een belangrijke rol spelen bij die differentiatie.
- AD schrijft dat de meeste mensen die nu nog een coronabesmetting oplopen, dat in de grote stad doen, veelal in het westen van het land. Zeker de mensen daar moeten dan ook discipline tonen als de regels weer versoepeld worden, waarschuwen epidemiologen. "Het gaat er echt om spannen".
- Tijdens een webinar van de KNAW uiten virologen kritiek op de versoepelingen. Zo zegt Ab Osterhaus: "De versoepelingen van het kabinet zijn leuk, ook economisch, maar we moeten ons niet rijk rekenen. Als we de boel straks weer helemaal open zetten, heb je opnieuw kans op duizenden, tienduizenden doden."
- ANP verwacht dat het Kamerdebat naast de routekaart vooral zal gaan over onduidelijkheid rond de kwaliteit van mondkapjes en kritiek van o.a. FNV over het tekort aan PBM op bepaalde plekken in de zorg.
- Overig coronanieuws dat vanochtend volop aandacht krijgt: het CBS meldt voor april de grootste toename van de werkloosheid sinds 2003. Ook het consumentenvertrouwen daalt verder: van -22 in april naar -31 in mei. Media melden tot slot dat het vandaag Verantwoordingsdag is ('gehakt' dag).

Karakterisering berichtgeving

- Doordat de meeste aankondigingen van het Kabinet gisteren al bekend waren, is er vanochtend wat minder aandacht voor de persconferentie. Hoewel veel berichten feitelijk de maatregelen benoemen, is de insteek positief, maar de waarschuwing van Rutte is nooit ver weg.
- Dat is goed terug te zien in de headlines van de grote media: "Optimistischer dan ooit kondigt Kabinet meer versoepelingen aan" (Volkrant); "Stapsgewijze terugkeer naar meer nabijheid" (Trouw); "Opsteker met

reserves –grotere stap dan voorzien" (Telegraaf); "Op de weg terug" (AD); "Versoepelingen een feit" (NOS); en "Zo gaat Nederland weer verder open" (RTL Nieuws).

- Veel media stellen dat Rutte zich de kritiek vanuit verschillende sectoren heeft aangetrokken en heel duidelijk en precies uitlegde wat per 1 juni mag en niet mag.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- Het aantal patiënten op de IC's is gedaald tot 293, dertig minder dan op maandag aldus het LCPS. De IC's behandelen inmiddels 523 mensen met andere aandoeningen. Dat is 46 meer dan op maandag.

Schade

- Een op drie Nederlanders ervaart meer stress sinds de crisis. Onder jongeren zou het gaan om bijna een op de twee. Dit meldt de Hartstichting na een peiling van onderzoeksbureau Ipsos.

Oorzaken

- Mogelijk is in Nederland voor het eerst een mens door een dier besmet. Ook blijkt uit dat onderzoek dat nertsen Covid-19 kunnen hebben zonder ziekteverschijnselen te tonen.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Na het sluiten van slachthuizen in de Verenigde Staten en Duitsland, heeft nu ook Frankrijk te maken met besmettingen in slachterijen. De vraag die vaker wordt gesteld is: 'hoe doen Nederlandse slachthuizen het?'
- Op de social kanalen van minister De Jonge komen vragen binnen over wat er straks wel en niet mag: Met hoeveel mensen thuis en in de afspraken? Mensen vragen zich ook af "waar de app is gebleven". Tijdens de persconferentie hebben vooral de mensen die hadden gehoopt op meer en snellere algemene versoepelingen de overhand in de discussie. Er komen klachten binnen over de sportscholen die nog niet open mogen. Ook geven criticasters aan weinig vertrouwen te hebben in het dashboard, aangezien ze "ook niets meer horen over de app". Complimenten dat de gehandicaptenzorg genoemd is.
- Op de corporate VWS-kanalen ook praktische vragen wat wel en niet mag per 1 juni: met hoeveel personen mag je nu op een terras?; Met hoeveel mensen mag je nu in huis/buiten zijn?; Mag je nu bij iemand in de auto zitten die niet uit hetzelfde huishouden komt? Naast complimenten voor het benoemen van mensen met een beperking, ook kritiek omdat er te weinig duidelijkheid is verschaft over de genomen maatregelen.
- Op de social kanalen van minister Van Rijn komen weinig directe vragen of opmerkingen binnen.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Nu ziekenhuizen weer steeds meer patiënten behandelen voor andere zaken dan het coronavirus, hebben ze ook meer donorbloed nodig voor transfusies. Bloedbank Sanquin merkt dat de vraag oploopt. Dat is een "extra uitdaging", zegt een woordvoester van Sanquin, maar de bloedbank kan ziekenhuizen voorsnood goed voorzien van het bloed dat ze nodig hebben.
- Nu het aantal besmettingen daalt, komen huisartsen er weer aan toe om mensen door te verwijzen naar de geestelijke gezondheidszorg. Sinds begin april stijgt het aantal verwijzingen. Er is nog wel een flinke achterstand, want sinds half maart zijn 49.000 mensen minder doorverwezen naar ggz-instellingen dan in voorgaande jaren, aldus de Nederlandse Zorgautoriteit.
- Nederlanders zijn door de crisis een stuk minder gaan bewegen. Veel mensen werken thuis én hebben in hun vrije tijd minder buiten de deur te doen. Daardoor zijn ze minder in beweging en dat wordt nauwelijks gecompenseerd door bijvoorbeeld meer te gaan sporten, constateert hoogleraar fysiologie Maria Hopman van het Radboudumc uit eigen onderzoek.
- Huisartsen gaan voor het eerst medicijnen voorschrijven aan risicogroepen om ernstige gevolgen van het virus te voorkomen. Het gaat om personen met een hoog risico op trombose en een besmetting met het coronavirus of het vermoeden daarvan. Zij kunnen preventief bloedverdunners krijgen toegediend, staat in een nieuwe richtlijn voor huisartsen. Groepen die in aanmerking komen zijn mensen die trombose hebben gehad, veel trombose in de familie hebben en kankerpatiënten. Huisarts, onderzoeker UMC Utrecht en mede-opsteller van de richtlijn Geert-Jan Geersing: "Nederland is, voor zover ons bekend, het eerste land met een speciaal behandeladvies voor huisartsen dat is gericht op het voorkomen van de ernstige gevolgen
- De kandidaat-vaccin van de Universiteit van Oxford ('ChAdOx1 nCoV-19') is minder potentieel dan gedacht. Uit de net gepubliceerde technische details blijkt dat alle ingeënte aapjes na besmetting virusdeeltjes aanmaakten, en waren dus nog steeds bevattelijk voor het virus. Bovendien werden er drie kortademig.

Buitenland

- Spanje stelt het dragen van mondmaskers in openbare ruimten voor iedereen vanaf 6 jaar oud zowel binnen als buiten verplicht wanneer het niet mogelijk is 2 meter afstand tot elkaar te bewaren.
- De lidstaten van de WHO hebben dinsdag ingestemd met een onafhankelijk onderzoek naar de reactie van de acties van de WHO op de coronavirusuitbraak. Een belangrijk deel van het onderzoek moet zich richten op "de acties van de WHO en hun tijdslijnen met betrekking tot de Covid-19-pandemie".

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- "Leven zonder zicht is in de anderhalvemetersamenleving eigenlijk niet te doen", zegt Annemarie de Hoogt die blind is. "Ik wil deelnemen aan de samenleving, maar daarvoor ben ik sterk afhankelijk: van goed geregeld aanvullend openbaar vervoer en van solidariteit in mijn omgeving. De komende tijd blijft het doorbijten. Ik kijk enorm uit naar een theatervoorstelling of een mooi concert. De dag dat we dat weer kunnen, is mijn bevrijdingsdag."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokken?

- Sportscholen dreigen in opstand te komen tegen het kabinet als er niet snel zicht komt op een spoedige heropening. In een brandbrief aan minister Van Rijn waarschuwt de brancheorganisatie voor een faillissementengolf als de bedrijven tot 1 september gesloten moeten blijven. NL Actief waarschuwt daarbij voor de eigen achterban. "Kort gedingen worden voorbereid, publiciteit wordt opgezocht, ondernemers gaan hun eigen plan trekken en bereiden schadeclaims voor. Groepen bundelen zich en komen in protest", schrijft directeur Wouters. "Voor onze achterban geldt dat opening op 1 juni het uitgangspunt is."

Betekenisgeving

Welke oproepen en waarschuwingen worden gedaan?

- Er is geen enkel bewijs dat een middel als hydroxychloroquine werkt tegen het coronavirus, maar er zijn wel serieuze risico's. Daarvoor waarschuwt het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen.
- Volkskrant herhaalt de oproep van de Oogvereniging. In Nederland zijn meer dan 250 duizend mensen blind of slechtziend. Luuk-Jan Boon, directeur van de Oogvereniging, verzocht de samenleving vorige maand om meer rekening te houden met deze groep. Maak ruim baan als je iemand met een witte stok ziet lopen, was zijn boodschap. Anderhalve meter afstand houden is immers geen vanzelfsprekendheid voor blinden en slechtzienden; ook geleidehonden zijn niet getraind om die afstand te bewaken.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Uitbreiding IC-capaciteit

- Het overgrote deel van de verpleegkundigen die op de intensive care werken, denkt dat uitbreiding van de IC-capaciteit naar 1.700 bedden niet realistisch is. Dat blijkt uit een enquête van vakorganisatie V&VN waaraan ruim 1.100 IC-verpleegkundigen hebben meegedaan. Bijna 80 procent maakt zich zorgen over de mogelijke structurele verhoging van de IC-capaciteit, vanwege de gevolgen voor de kwaliteit en het tekort aan collega's. De Nederlandse Vereniging voor Intensive Care vroeg ook IC-artsen naar hun standpunt. Volgens voorzitter Diederik Gommers is de conclusie dat een opschaling naar 1700 bedden op piekmomenten wel zal moeten. "Ik begrijp wat de verpleegkundigen zeggen. Structureel is het niet mogelijk op een korte termijn, maar we kunnen ook niet tegen de bevolking zeggen: 'stik er maar in'. We moet samen nadenken over de beste oplossing zodat we af en toe snel naar 1700 bedden kunnen."
- Rowan Marijnissen, voorzitter van de afdeling IC-verpleegkundigen van V&VN: "Snel structureel opschalen naar 1700 IC-bedden kan niet. Dan moet je eerst meer IC-verpleegkundigen opleiden en dat duurt anderhalf jaar. In april zaten we, met dank aan collega's van andere afdelingen die ondersteunende taken uitvoerden, kort op 1650 bedden. Maar er is een grens aan wat zij ons uit handen kunnen nemen. Meer én zwaardere patiënten dan gebruikelijk verplegen, trek je een tijdje op adrenaline. Maar het is een illusie dat je het maandenlang op deze manier kan volhouden. Het is belangrijk dat we in Nederland het eerlijke verhaal hierover vertellen."

Hoe wordt er tegen de aankondigingen tijdens de persconferentie aangekeken?

Algemene reacties

- **Viroloog Ab Osterhaus:** "De versoepelingen van het kabinet zijn leuk, ook economisch, maar we moeten ons niet rijk rekenen. Als we de boel straks weer helemaal open zetten, heb je opnieuw kans op duizenden, tienduizenden doden."

- **Marion Koopmans (Erasmus MC)** zegt dat Nederland staat voor een grote mindsetverandering. "We komen uit een cultuur waarin we heel weinig testen. Nu moeten we toe naar massaal testen. Daar is heel veel voor nodig. En dan het plan dat als je positief test, je ook echt in quarantaine gaat. Ik kan me voorstellen dat niet iedereen zich daar zomaar aan gaat houden."
- **Eric Snijder (LUMC Leiden)** noemt het gebrek aan geduld bij Nederlanders als grootste risico. "Je ziet het geduld slijten. Terwijl het duidelijk is dat we de kennisachterstand op het virus niet in een paar maanden in halen. In dat opzicht hebben we een maatschappelijk probleem. Je moet blijven bepleiten dat maatregelen nodig zijn om risicogroepen veilig te houden." Voor de toekomst zou het beter zijn om vooraf te investeren in kennis over virussen in bredere zin. Snijder: "Regeren is vooruitzien. We hebben onderzoeksgeld nodig. De uitdaging is om verder te kijken dan de eerstvolgende verkiezingen en een plan te maken voor de middellange termijn." **Osterhaus** sluit zich hierbij aan: "Ik heb al jaren geijverd voor een betere pandemic preparedness. Ik hoop dat we de les leren, want we gaan in de toekomst meer pandemieën krijgen. Niet alleen corona- of griepandemieën. Andere virusfamilies hebben soortgelijke mogelijkheden. Dan zit je weer met enorme economische kosten, ziekte- en stervenslast. Daarom moet je gaan investeren: niet een paar miljoen, maar een paar miljard, en wereldwijd."
- **Politiek-verslaggever Van der Wulp (NOS)**: "Toch is denk ik het beeld wat van deze persconferentie overblijft wel dat we nu echt vooruit kunnen gaan kijken. Dat er echt wel veel versoepelingen aankomen (...) De discussie over de maatregelen zal voortduren in de komende weken. Het kabinet zegt ook dat ze daarvoor openstaan."
- **Politiek-verslaggever Fresen (NOS)**: "Ja, dat is zeker spannend. Dit is de eerste echte grote stap naar weer een normaal leven. De versoepelingen die je net allemaal aankondigde die gaan zorgen voor veel meer mensen op straat. Veel meer mensen in het openbaar vervoer. De cijfers zijn goed, maar er zitten natuurlijk grote risico's aan omdat niemand precies weet hoe dit allemaal gaat uitpakken. Er zitten ook politieke risico's aan want stel dat het toch fout gaat en je moet als kabinet weer maatregelen terugdraaien, dat zou natuurlijk vreselijk zijn voor het draagvlak. Daar moet niemand aan denken. Dus dit is echt heel spannend, ook voor het kabinet, maar voor ons allemaal."
- **Politiek-verslaggever Lambie (RTL)**: "Toch wel het belangrijkste vandaag is dat die intelligente lockdown zoals Rutte het altijd zelf noemt, dat die toch weer iets wordt versoepeld. Maatregelen iets minder streng. Nederland gaat weer een klein beetje meer open. En die versoepelingen kunnen doorgaan. En je zag bij Rutte ook wel een beetje opluchting dat Nederland zich goed aan de regels heeft gehouden. Zoals de premier zei: we hebben het met z'n allen verdiend. En zojuist in de persconferentie premier Rutte zich speciaal tot alle kinderen en jongeren in Nederland. (...) Sommige regels waren wel heel raar. Je mocht dan wel met een groep samenkomen om samen te sporten, maar niet gewoon zonder te sporten samenkomen. Dus die regels gaan veranderen. Je mag met meer mensen samenkomen vanaf 1 juni, mits je de anderhalve meter aanhoudt. En wat nog interessant gaat worden zijn de details van de heropening van de horeca. Die mogen pas open op Tweede Pinksterdag (...). En let op, want dat is even ingewikkeld. (...) De bedoeling is dat de horecaondernemers dat zelf gaan handhaven. Dus dat wordt nog interessant hoe dat gaat verlopen."
- **Maurice de Hond**: "Er zijn ongeveer tien politici waar ik alle informatie naartoe stuur en die op mijn lijn zitten, onder wie Lodewijk Asscher [PvdA] en Jan Paternotte [D66]. Maar de politiek als geheel is te geblokkeerd. Ze laten hun oren hangen naar het RIVM en het Outbreak Management Team." (NB: NRC concludeert dat er vooralsnog geen wetenschappelijke grond is om zonder risico's de anderhalvemeterregel af te serveren, zoals De Hond doet op zijn platform smartexit.nu.)

Politiek

- **PVV-fractieleider Geert Wilders**: "Wat een zwetsverhalen. Besmettingen vinden vooral binnen plaats en nauwelijks buiten. Die anderhalve meter samenleving buiten is zwaar overdreven. Gooi de terrassen morgen open. Goed voor de horeca en goed voor de mensen!"
- **GL-Kamerlid Corinne Ellemeest**: "Rutte: Nederlanders best braaf, zullen bij besluiten denken "als de jongens dat zo bedacht hebben dan zullen we dat doen". Echt, de jongens..." [NB: veel vragen over wat Ellemeest bedoelt; ze hoorde Rutte zeggen dat 'de jongens' de maatregelen hebben bedacht.]
- **SP-Kamerlid Lilian Marijnissen** over de GGD's die meer gaan bellen: "Dit zou goed nieuws zijn. Persoonlijk en frequent (telefonisch) contact is belangrijk om de strategie van testen, opsporen en isoleren te laten slagen. Nu nog sneller testen en betere begeleiding van mensen die in isolatie moeten."
- **PvdA-fractieleider Lodewijk Asscher** over de GGD's die meer gaan bellen "Heel verstandig!"

- **SGP-fractie leider Kees van der Staaij:** "Dankbaar dat er ruimte is voor versoepeling! *Het zou goed zijn als dit ook verantwoord zichtbaar wordt in meer maatwerk voor kerkdiensten. Grootte kerkgebouw moet meewegen. **Ook belangrijk dat mensen met beperking echt wat gaan merken van versoepeling voor bijv. familiebezoek."
- **Onafhankelijk Kamerlid Femke Merel van Kooten:** "In Italiaanse treinen worden o.a. mondkapjes/handzeep gratis uitgedeeld. Daar kan NL een voorbeeld aan nemen! Helaas werd de motie van Gr. Krol/vKA (@partij_toekomst) om mondkapjes gratis uit te delen aan OV-reizigers, nipt verworpen (72 voor, 78 tegen). Onbegrijpelijk."
- **D66-Kamerlid Kees Verhoeven:** "Tot nu vooral gefrontste wenkbrauwen gehad bij alle digitale 'oplossingen' van #Corona minister @hugodejonge Maar zijn dashboard met controlelampjes om het virus te volgen is een goed idee."
- **D66-Kamerlid Antje Dierkens:** "De minister president @MinPres over Corona. Goede persconferentie met een speciaal woord voor kinderen en jongeren. Blij met het gesprek over dat sportscholen wellicht eerder open mogen dan 1 september. Maar blijf waakzaam!"
- **VVD-Kamerlid Hayke Veldman:** "Verpleegkundigen verdienen de waardering niet alleen met applaus maar ook met een stem aan tafel. @VVD en @groenlinks roepen morgen in debat regering dan ook op IC-verpleegkundigen te betrekken bij de plannen voor structureel opschalen IC-bedden."
- **De ChristUnie** zal tijdens het debat het Kabinet oproepen een convenant te sluiten met kerken en christelijke organisaties over de manier waarop zij hun religieuze bijeenkomsten en activiteiten kunnen uitvoeren in coronatijden.

Bezoekregeling verpleeghuizen en instellingen

- **Ouderenbond ANBO** is weliswaar blij met de versoepelde coronamaatregelen, toch wijst de bond erop dat voorzichtigheid nog altijd geboden is. Directeur-bestuurder Liane den Haan: "Het is heel fijn dat de bezoekregeling die bij 25 verpleeghuislocaties is gestart, goed verloopt. Daardoor kunnen er vanaf 25 mei op meer locaties mensen op bezoek bij hun geliefde in het verpleeghuis. Een kus of knuffel kan helaas nog niet, maar we kunnen in ieder geval weer op bezoek." Toch heerst er volgens Den Haan nog veel onduidelijkheid. "Zo vragen veel ouderen zich af of ze hun kleinkinderen mogen zien en of ze mogen oppassen. En het kabinet is niet consistent in het beleid wie wanneer beschermingsmiddelen moet dragen. Waarom is dat in het openbaar vervoer en het bijzonder vervoer bijvoorbeeld verplicht, terwijl zorgmedewerkers niet altijd beschermingsmaterialen hoeven te dragen?", vraagt ze zich af. "Wij vinden als ANBO dat het kabinet daar één duidelijke en consistente lijn in moet trekken die ook begrijpelijk is voor mensen. En duidelijker moet communiceren wat er wel en wat er niet kan." Ook vindt de bond het belangrijk om na te denken over hoe wordt omgegaan met een eventuele tweede golf in het najaar. "De economie en samenleving nog een keer op slot zetten is funest."
- Volgens **seniorenorganisatie KBO-PCOB** wordt er uitgekeken naar de datum 25 mei. "Menig verpleeghuisbewoner én naasten snakken naar deze verruiming. De behoefte aan contact, uiteraard onder de juiste veiligheidsvoorwaarden, is groot", aldus directeur Manon Vanderkaa. "Natuurlijk moeten we alle veiligheidsmaatregelen in acht nemen, het blijft per slot van rekening een kwetsbare groep. Maar met maatwerk laten we zien dat het wel degelijk kan. We hopen dat er hierna snel nieuwe stappen volgen."
- **Ieder(in)** op Twitter: "Meer ruimte voor nabijheid: #bezoekregeling instellingen #gehandicaptenzorg wordt verruimd, belangrijke stap! dagbesteding komt weer op gang – hiervoor is fel gepleit door @KansPlusNL @PerSaldo95 @hetLSR @LFBNederland en @Iederin #coronamaatregelen."
- **VGN** zegt verheugd te zijn. Voorzitter Boris van der Ham: "Er is een horizon geschetst."
- **De VGN** vraagt verder in een brief aan de Tweede Kamer aandacht voor de volgende punten in aanloop naar het debat straks. 1) De routekaart voor de gehandicaptenzorg over de verruiming van de bezoekregeling en het opstarten van de dagbesteding; 2) Vervoer als cruciale randvoorwaarde voor het opstarten dagbesteding; 3) De nodige en snelle duidelijkheid over financiële afspraken na afloop van de huidige toezeggingen; 4) De onzekerheid en bureaucratie door de Zorginkoop Wlz 2021. De organisatie spreekt onder meer over onduidelijkheid m.b.t. zorgvervoer: "Op dit moment - heel kort voor 1 juni - is er nog steeds geen duidelijkheid over de richtlijnen die gelden voor zorgvervoer. Het is belangrijk dat deze duidelijkheid snel komt. Hoe langer het duurt voordat deze duidelijkheid er is, hoe langer het duurt dat er afspraken kunnen worden gemaakt over vervoer en hoe langer het duurt voordat dagbesteding op locaties weer - deels - kan worden opgestart voor cliënten die afhankelijk zijn van zorgvervoer. En wat gaat dit betekenen voor de haalbaarheid van de routekaart."

- **Ton Hoegee, begeleider op woongroep van zorginstelling 's Heeren Loo** ziet de versoepeling als goed nieuws. Hij vraagt zich wel af hoe dit in de praktijk werkt. "Wij delen onze cliënten in, in risicogroepen. Sommigen zijn kwetsbaar omdat ze een hartafwijking of suikerziekte hebben. Deze kwetsbare mensen wonen op de groep met cliënten die gezond zijn. Een gezonde cliënt kan dus niet zomaar bezoek ontvangen, omdat ze na het bezoek medebewoners kunnen besmetten. Ik zie nog niet hoe we dit moeten oplossen." Ook zou 1.5 meter afstand bewaren onmogelijk zijn. "Dat zijn cliënten niet gewend, afstand bestaat in onze sector normaal gesproken niet."

Testen | het dashboard

- **Politiek-verslaggever Noorlander (Nieuwsuur):** "1 juni is al over een dag of 10 en het idee was: als het land weer van het slot gaat, dan moeten we dat virus precies kunnen volgen en dat kan alleen maar via testen (...). Daarvoor zijn heel erg veel testen nodig en het lijkt erop dat die testen allemaal wel bij elkaar komen, maar het is ook heel erg belangrijk dat mensen die denken dat ze ziek zijn, en getest worden, ook eigenlijk binnen een dag een uitslag krijgen (...). Het is echt nog steeds spannend of dat allemaal de komende dagen gaat lukken (...)." [Over het dashboard] " Ook daarvoor zou je kunnen zeggen: ze hebben nog 10 dagen en er zijn gewoon nog heel erg veel vragen over hoe zo'n dashboard er dan uiteindelijk uit moet komen te zien (...). Nu gaan we naar een veel ingewikkeldere fase waarin mensen gaan bewegen, in regio's op een andere manier, op dagen op een andere manier. Misschien reageren mensen ook allemaal op een andere manier. En daarvoor zijn ook de gevolgen weer totaal anders (...)."
- **Volgens Trouw** is het dashboard 'de nieuwe toverstaf' van het Kabinet. "Dat dashboard is, na de 'intelligente lockdown' en de 'routekaart', het nieuwe toverwoord van het kabinet. Zie het als een soort online controlepaneel waar allerlei coronagerelateerde gegevens worden samengebracht. Die informatie weegt mee of aangekondigde versoepelingen kunnen doorgaan. Maar het kan er ook toe leiden dat al doorgevoerde versoepelingen worden teruggedraaid, landelijk of regionaal."
- GGD'en gaan relaties van coronapatiënten niet alleen mailen en een brief sturen, maar ook bellen. Het RIVM past het protocol aan na kritiek van epidemiologen, schrijft NRC. **Arnold Bosman, epidemioloog**, is erg blij met de wijziging van het protocol. "Dat scheelt al veel. Op het moment dat je persoonlijk in gesprek bent met contacten van een patiënt, kun je uitleg geven en zaken ophelderen. (...) Mensen willen weten hoe groot de kans is dat zij zelf ziek worden. En of ze uit de buurt moeten blijven van hun huisgenoten. Soms is er angst: moet ik naar het ziekenhuis?" Het indammen van een uitbraak is maatwerk, zegt Bosman, niet iets dat je kan afdoen met e-mails. "Wanneer je mensen niet begeleidt, zullen ze sneller de grens opzoeken van wat wel en niet mag."
- **Amrish Baidjoe (veldepidemioloog en microbioloog** en als assistent professor verbonden aan de London School of Hygiene & Tropical Medicine): "Contactonderzoek gaat ook over communicatie met de gemeenschap. Mensen hebben duizend vragen. Dat zijn gesprekken waar je scripts voor kan opstellen, dat gebeurt bijvoorbeeld in Australië op grote schaal met studenten."
- **Christian Hoebe, hoofd infectieziektebestrijding GGD**, vindt het goed dat op basis van het nieuwe RIVM-protocol ook nauwe contacten straks af en toe door de GGD worden gebeld. Maar mensen iedere dag bellen, zoals ze in Limburg in het begin van de crisis nog wel deden, is ook niet zinvol, vindt hij. "We merkten al snel dat mensen dat irritant vonden. Elke dag bellen kost heel veel tijd en heeft ook niet zo veel toegevoegde waarde. In de beginperiode was het nuttig om mensen bewust te maken van het virus. Intussen snappen ze echt wel meer wat de bedoeling is."

Sport

- **Sportkoepel NOC*NSF** is teleurgesteld dat de sportkantines van buitensportaccommodaties nog niet open mogen. De organisatie juicht het daarentegen toe dat het OMT zich gaat buigen over een eerdere openstelling van binnensportaccommodaties. "Het is erg jammer dat de sportkantines niet gewoon met de horecaopenstelling mee kunnen lopen", zegt algemeen directeur Gerard Dielessen. "We zijn in de sport er aan gewend dat wij de voor de horeca geldende regels altijd stipt opvolgen. Dat zouden we nu ook hebben gedaan. Dit is vooral wrang omdat deze buitensportaccommodaties al wel weer open zijn en volop kosten maken zonder dat daar bijvoorbeeld kantine-inkomsten tegen over staan. (...) De logica waarom de sport een maand zou moeten wachten, ontbreekt."